

ปลาบดอย

ดอกกุหลาบสายพันธุ์ธรรมดาๆ ที่ปลูกไว้หน้าแปลงทดสอบพันธุ์งุ่นทำไวน์จากประเทศออสเตรีย นักวิชาการเกษตรอธิบายว่า ปลูกเพื่อเป็นตัวบ่งชี้โรคและแมลง หากเห็นเพลี้ยบนต้นกุหลาบจะต้องเริ่มโปรแกรมป้องกันเพลี้ยในแปลงงุ่นทันที

ทรวดเตี้ยลง 1 มิลลิเมตร แล้วหละก็ ไม่ว่าจะป็นภูทับเบิก ภูชี้ฟ้า ภูเรือ ดอยสุเทพ ดอยปุย หรือดอยอินทนนท์ที่ว่าสูงที่สุดในประเทศไทยก็ต้องทรวดจมลงจนกลายเป็นบ่อลึกภายในสัปดาห์นั้นอย่างแน่นอน เรื่องภัยหนาวจะร้ายแรงขนาดไหนก็เป็นงานของฝ่ายปกครองท่านที่จะต้องบริหารจัดการไปตามระบบระเบียบของทางราชการ แต่สำหรับพวกเราชาวพื้นราบที่ในแต่ละวันต้องเผชิญกับอากาศร้อนจนเหงื่อไหลไคลย้อยแล้ว ความหนาวเย็นเป็นเรื่องที่น่าพิศมัยเป็นอย่างยิ่ง หนาวจนอุณหภูมิติดลบเกิดแม่คะนึ่งนั่นแหละยิ่งเป็นสิ่งที่พวกเรา

ดอกนางพญาเสือโคร่งสีชมพู บางต้นมีสีขาว ส่วนต้นตัวผู้เรียกว่า พญาเสือโคร่ง ดอกสีไม่สวย แต่มีสรรพคุณทางยา

พวกนักร้องนักแต่งเพลงชาวพื้นราบมักชอบร้องเพลงทำนองตลกล้อเลียนชาวเขาชาวดอยกันเป็นประจำ “บ้านบนดอยบ่มีแสงสี บ่มีทีวี บ่มีน้ำประปา บ่มีโรงหนังโรงนวด” แต่ในทุกวันนี้หากใครยังเชื่อเช่นนั้นอยู่ก็ก็แสนจะเซยเต็มที เพราะแท้จริงแล้วบนดอยมีอะไรดีๆ มากมายที่เราชาวพื้นที่ราบลุ่มไม่มี เราจะสังเกตได้ว่าในช่วงต้นฤดูหนาวตั้งแต่ช่วงต้นเดือนธันวาคมเป็นต้นไป คณะนักท่องเที่ยวจะทยอยกันขึ้นไปเที่ยวบนดอยกันอย่างต่อเนื่อง ส่วนพวกประเภทหวังผลเลิศก็จะได้คอยเงี่ยหูฟังประกาศจากกรมอุตุนิยมวิทยาให้แน่ชัดเสียก่อน เมื่อใดที่กรมอุตุนิยมวิทยาประกาศเตือนประชาชนว่าความกดอากาศสูงกำลังแรงจากประเทศจีนเริ่มแผ่ขยายตัวลงมาครอบคลุมพื้นที่ภาคเหนือตอนบนแล้ว ให้ระวัง “ภัยหนาว” เมื่อไรเมื่อนั้นก็จะเกิดปรากฏการณ์ประหลาดขึ้นทันที กล่าวคือ ประชาชนจากทุกภาคส่วนทุกสารทิศของประเทศไทย รวมทั้งฝรั่ง แจก แยก ลาว มอญ พม่า ก็จะแห่ขึ้นไปบนภูบนดอยกันอย่างเนืองแน่น แน่นจริงๆ ให้ดินตายซิ และถ้าหากว่าน้ำหนัก

คน 1 คนสามารถทำให้ดอย

ความหนาวเย็นบนยอดดอยในบรรยากาศแสงสลัวๆ อิมคริมด้วยเมฆหมอก

โหยหา คำโบราณท่านกล่าวไว้ว่า ยิ่งสูงยิ่งหนาว ชาวเราพื้นราบจึงพยายามตะเกียกตะกายขึ้นไปให้สูงที่สุดเท่าที่จะทำได้ ชาวเขาชาวดอยก็ยิ้มกันแก้มแดง เพราะนักท่องเที่ยวเงินหนากระเป๋าทุงเหล่านี้มักจะไม่ค่อยเกียจราคาพวกมากนักเพื่อแลกกับทำเลดีๆ ที่จะมีโอกาสได้สัมผัสไอเย็นที่เย็นที่สุดในรอบปี สดงค์ก็หัวานกระจายไปอย่างทั่วถึงทุกภูทุกดอย ในทุกวันนี้ทั้งชาวเขาและชาวเราจึงยังรู้สึกสับสนกับประกาศของทางราชการอยู่ ตกลงเราจะยังคงเรียกมันว่าภัยหนาวอยู่หรือเปล่า เพราะว่าเรื่องจริงคือโอกาสที่เราแสวงหาและโชคความมั่งคั่งมากกับความหนาวเย็นต่างหาก

ในระหว่างวันที่ 19 – 22 มกราคม พ.ศ. 2559 คณะของกองวิจัยและพัฒนา

ผลกาแฟสดกำลังสุกได้ที่ เนื้อมีรสหวาน จะต้องลอกเอาเปลือกออก หมักให้เยื่อคลุมเมล็ดฟูขึ้นแล้วตัดออก หลังจากนั้นต้องไปตากให้ความชื้นในเมล็ดลดลงก่อนบ่มให้ได้อายุต่อไป

ประมงชายฝั่ง 200 กว่าชีวิตก็ยกขบวนกันขึ้นไปจัดสัมมนาวิชาการกันที่จังหวัดเชียงใหม่ โดยมีวัตถุประสงค์รองเพื่อไปช่วยเหลือโรงเรียนเด็กชาวเขากำพร้าจากการปราบปรามขบวนการค้ายาเสพติด เรียกว่าสมทบทุนกันเอาข้าวของเงินทองไปบริจาค พระท่านว่า การให้ทานจะช่วยขัดเกลาจิตใจให้ลดความตระหนี่ถี่เหนียวลงได้ การแบ่งปันกันในหมู่มนุษย์และสัตว์โลกจะทำให้สังคมโลกอยู่เย็นเป็นสุข ส่วนวัตถุประสงค์แฝงที่สำคัญกว่าวัตถุประสงค์หลัก คือ ชาวเราที่ทำงานอยู่ริมฝั่งทะเลและในป่าชายเลนนั้น อากาศทั้งร้อนทั้งชื้นเหนียวตัวเหนอะหนะ ยุงก็ชุมแสนสาหัส จึงอยากไปสัมผัสอากาศเย็นๆ กันสักหน่อยให้สดชื่นแจ่มใส กลุ่มสาวน้อยสาวใหญ่ก็อยากใส่เสื้อกันหนาวแสนสวยราคาแพงที่อุตสาหกรรมการทอผ้าไหมไปซื้อหา มาแขวนไว้ในตู้เสื้อผ้านานเป็นแรมปีกว่าจะมีโอกาสได้ใส่สักครั้งหนึ่ง เหล่านักประมงเฒ่าทั้งหลายก็อยากนั่งจิบไวน์สัมผัสไอเย็นในบรรยากาศขุนเขา ปล่อยให้อารมณ์สลับกับสาวเสิร์ฟหน้าตาจิ้มลิ้ม โดยไม่มียุงตัวเมียบมาไล่กัดแขนขาให้

รำคาญใจ อ้อ...แหล่งข้อมูลที่เชื่อถือได้แจ้งว่ายุงตัวผู้ไม่กัดคนครับ

การเปลี่ยนบรรยากาศไม่ให้จำเจซ้ำซากกันนับเป็นเรื่องที่ดีต่อสุขภาพ ช่วยกระตุ้นฮอร์โมนให้ไหลล้นออกมา ทำให้ร่างกายกระฉับกระเฉงมีกำลังวังชาขึ้นได้อย่างน่าอัศจรรย์ ช่วงเข้าก่อนการสัมมนา ก็ถือโอกาสสำรวจตลาดสดของเมืองซึ่งเป็นเรื่องปกติสามัญที่ฝังอยู่ในเส้นเลือดของนักวิชาการประมงบ้านนอก เพราะตลาดสดจะบอกเล่าเรื่องราวของคนพื้นบ้านให้เราฟังอย่างละเอียดลออ โดยไม่ต้องพึ่งพาคำสัมภาษณ์ สอบถามข้อมูลจากผู้ใด แต่ ปลาไหล ปลาตุก ปลาหมอบ กบ หอยขมมีชีวิตในแผงแบกะดินบอกให้เราทราบถึงวัฒนธรรมการบริโภคแบบไทยเดิมที่ยังคงมีอยู่ในสังคมเมืองเชียงใหม่ ปลาไร่ก็เป็นเครื่องปรุงรสที่สำคัญครัวไทยทุกภาค ส่วนถั่วเน่าก็เป็นเอกลักษณ์ของคนภาคเหนือ ปลาปากคัมแห่ง

แม่ค้าปลาหนึ่งในภาคต้นลำไย

ปลาหมึกแห่งปลาอินทรีเค็มบอกเล่าถึงการนำเข้าอาหารทะเลจากเขตพื้นที่อื่น รวมถึงปูทะเลมีชีวิตและปูม้าสดราคาแพง

เครื่องปรุงอาหารพื้นเมืองประกอบด้วยพืชผักสมุนไพรหลายชนิด ทำให้เกิดเป็นเอกลักษณ์ด้านรสชาติเฉพาะของอาหารเมืองเหนือ

ระยับก็บ่งบอกถึงฐานะทางเศรษฐกิจของชุมชนเมืองนี้ได้เป็นอย่างดี ปลาทุงษ์ใหม่ๆ สดๆ จากเตาก็มีขายด้วย หลังจากการสัมมนาในแต่ละวันก็จะมีเวลาว่างได้แวะไปเยี่ยมเยียนท่านผู้อาวุโสที่ย้ายถิ่นฐานไปปักหลักอยู่ที่เชียงใหม่หลังจากเกษียณอายุราชการ นับเป็นโอกาสที่ดีเช่นกัน พูดคุยกันถึงเรื่องความหลังครั้งเก่าที่เล่าเข้าไปเข้ามาอย่างไม่รู้เบื่อ หมอบอกว่ามันสามารถป้องกันภาวะเครียดร้ายของยุงซึ่งจะชักนำไปสู่โรคอัลไซเมอร์ได้เป็นอย่างดี ระหว่างการสนทนายังได้ชิมลาบชิ้นจิวสุตรพื้นเมืองดั้งเดิมอีกด้วย ลำแต้ว เจ้า อืมม...เราก็กินเวลาอีกเพียงแค่อีกสองปีแล้วนะ

วันสุดท้ายของการสัมมนาก็เป็นการทัศนศึกษาซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญของการสัมมนา คณะผู้จัดรายการกำหนดไว้ที่โครงการหลวงบนดอยสูง สถานีวิจัยพืชเมืองหนาวดอยขุนวางเริ่มดำเนินงาน

เมื่อปี 2523 เจ้าหน้าที่ของสถานีที่มาให้การต้อนรับเล่าให้ฟังว่า กาแฟที่ปลูกกันในประเทศไทยเราทุกวันนี้มีต้นกำเนิดมาจากผลงานวิจัยของสถานีแห่งนี้ทั้งนั้น ได้ความรู้เพิ่มเติมมาอีกว่า ต้นมะคาเดเมียต้องปลูกที่ความสูง 1,200 เมตรขึ้นไป สามารถเก็บผลผลิตได้ทั้งปี ผลงานวิจัยที่ผ่านมาประสบความสำเร็จแล้วมากมายนำไปส่งเสริมให้ชาวเขาได้เพาะปลูกกัน ดังนั้น มะคาเดเมียหน้ สตรอเบอรี่ กุสเบอรี่ พลัม ท้อ พักแก้ว เสาวรส เก๊กฮวย กาแฟสด ชาอู่หลง ฯลฯ อีกทั้งผ้าปัก ย่อม กระโปรง กางเกงที่คาดแก้ว จึงถ่ายทอดตั้งค้จากกระเป๋าชาวเราจนแพไปตุงอยู่ในกระเป๋า ชาวเขาได้อย่างง่ายดาย ไม้ตัดดอกไม้ประดับมากมายหลายหลาก สีสน้สดสวยละลานตาเป็นแม่เหล็กที่สำคัญที่นอกจากจะดึงดูดเหล่าผีเสื้อแลฝูงผึ้งที่เลี้ยงไว้ให้มาดูดกินน้ำหวานแล้วเก็บกรองใส่ขวดไว้ขายนักท่องเที่ยวแล้ว ยังดึงดูดประดาสาวน้อยสาวใหญ่เข้ามาดมดมดมถ่ายรูปกันอย่างสนุกสนานก็วัดกราดเกี้ยวกราว

นอกจากฝักผลไม้สดแล้ว ยังมีผลผลิตผลไม้แปรรูปวางจำหน่ายที่คาดแก้ว มะม่วง กี้วี่ เซอร์รี่ มะเขือเทศ พลัม แครอท ลูกชิด ชา กาแฟ น้ผึ้ง ข้าวแก้ว ฯลฯ

ปลาเรนโบว์เทราท์จัดอยู่ในวงศ์เดียวกับปลาแซลมอน อาศัยอยู่ในลำธารน้ำจืดตลอดชีวิต วงจรชีวิตไม่ได้อพยพออกไปเติบโตในทะเลเหมือนปลาแซลมอน

ศูนย์วิจัยและพัฒนาประมงน้ำจืดเชียงใหม่รับผิดชอบโครงการหลวงในด้านการศึกษาวิจัยการผลิตสัตว์น้ำเมืองหนาว บ่อตามสภาพที่เห็นเป็นระบบน้ำไหลผ่าน (Flow through) โดยใช้น้จากน้ำตกสิริภูมิ น้ำใสไหลเย็นเห็นตัวปลา ผอ.วิศณุพรรัตนธัยวงศ์ ได้กรุณาบรรยายสรุปให้คณะของเราฟังในรายละเอียด เช่น ปลาเรนโบว์เทราท์ต้องเลี้ยงด้วยอาหารปลาทะเลที่มีโปรตีนสูง ต้องเลี้ยงในที่อุณหภูมิ น้ำต่ำกว่า 18° C และหากจะทำการเพาะพันธุ์ต้องเอาพ่อแม่พันธุ์ปลามาขุนเลี้ยงในห้องที่ควบคุมอุณหภูมิไว้ที่ 12° C เป็นเวลาอย่างน้อย 2 เดือน ปลาสเตอร์เจียนต้องมีอายุถึง 8 ขวบปี จึงจะถึงวัยเจริญพันธุ์ และต้องเลี้ยงในน้ำที่เย็นจัด

เช่นเดียวกัน ลูกปลาตัวตัวผู้จะถูกคัดแยกออกไปเลี้ยงเป็นปลาเนื้อซึ่งพอโตได้ขนาดประมาณ 3 – 5 กิโลกรัม ก็จำหน่ายได้แล้วแต่

ความต้องการของตลาด ส่วนลูกปลาตัวเมียจะเลี้ยงไว้เพื่อเอาไข่ ซึ่งจะใช้เวลาเลี้ยงนานกว่า อีกทั้งไข่ปลาที่ได้ในปีแรกจะยังใช้การไม่ได้เพราะจะยังมีไขมันแทรกอยู่มากเกินไป ต้องรอให้เติบโตต่อไปอีกปีสองปี เมื่อถึงเวลาที่ผ่าท้องเอาไข่ออกมาไปทำเป็นผลิตภัณฑ์ไข่เค็มที่เรียกว่า “คาเวียร์” ผอ.วิศณุพร บอกว่าคาเวียร์ที่โครงการผลิตได้เป็นชนิดที่ราคาถูกที่สุดในตลาดโลก กิโลกรัมละ 50,000 บาท ฟังข้อมูลรายละเอียดแล้วมันก็น่าสนใจ นักวิชาการผู้ศึกษาวิจัยอยู่เป็นอันมาก ด้วยอากาศบนดอยบ้านเราไม่หนาวเย็นพอที่จะเลี้ยงปลาสเตอร์เจียนชนิดที่ให้ไข่คาเวียร์ราคาสูงเหมือนอย่างสายพันธุ์เบลูก้าของรัสเซีย กิโลกรัมละ 300,000 บาท เขียนไม่ผิดหรอกครับ “สามแสนบาทถ้วน” ท่านคิดเห็นเหมือนผมไหมว่า ความหนาวเย็นไม่น่าจะใช้ภัยร้ายอะไรเลย ยิ่งหนาวยิ่งดีอีกต่างหาก นอกจากนี้ยังมีการเพาะเลี้ยงปลาคอดอเมริกันและการทดลองเลี้ยงปูขนจีนอีกด้วย ซึ่ง

ผอ.วิศณุพร บรรยายว่า แม่ปลาน้ำหนัก 8 กิโลกรัม จะให้ไข่ประมาณ 800 กรัม และเมื่อนำไปผ่านขบวนการผลิตแล้วจะได้ผลิตภัณฑ์คาเวียร์ 500 กรัม

วงจรชีวิตของปูชนจีนี่จะต้องอพยพลงมาวางไข่ในพื้นที่น้ำกร่อยแล้วกลับขึ้นไปเจริญเติบโตในเขตน้ำจืด ในการนี้ศูนย์วิจัยและพัฒนาประมงชายฝั่งสมุทรสาครจึงได้มีส่วนร่วมในกิจกรรม โดยเป็นผู้อนุบาลลูกปูให้โครงการหลวง เนื่องจากบนดอยไม่มีน้ำกร่อยเพียงพอที่จะอนุบาลลูกปูและการสร้างระบบหมุนเวียนน้ำทะเลแบบปิดขนาดใหญ่บนดอยมีค่าใช้จ่ายสูงเกินไป เมื่อเสร็จสิ้นการดูงาน อาหารที่เยี่ยมเมนูพิเศษของเรานั้นจึงเป็นขนมจีนน้ำยาปลาเรนโบว์เทราท์ และพลาสติกเจียมนัดฉ่ำ ส่วนคาเวียร์นั้น พวกเราปฏิเสธอย่างขยอใจ ไม่อยากชิม เกรงใจเก็บไว้จำหน่ายเป็นรายได้เข้าโครงการหลวงเถอะ

คาเวียร์แดงจากไข่ปลาเรนโบว์เทราท์ ราคา ย่อมเยา กิโลกรัมละ 8,000 บาท

นักอนุรักษ์หลายท่านก็ตำหนิตติงเรื่องที่กรมประมงวิจัยการผลิตสัตว์น้ำต่างถิ่น ตั้งคำถามว่า ปลาไทยบนดอยไม่มีให้วิจัยหรืออย่างไร คำตอบ คือ มีครับ มีเยอะด้วย เช่น ปลาพลวงที่กรมประมงเพาะพันธุ์ได้อย่างเป็นล่ำเป็นสันเหมือนกัน รวมทั้งเขียดแลวดตัวโตที่อาศัยอยู่ตามลำธารบนภูเขาสูงอีกด้วย แต่ท่านที่เคารพครับ ในตลาดสินค้า

ดอกกุหลาบพันปีสีแดง ในสวนบริเวณพระมหาธาตุพนมเมทนีดล และพระมหาธาตุพนมภูมิสิริ

แบบประณีตแล้ว ผู้บริโภคยินดีจ่ายเงินก้อนโตเพื่อชิมไข่คาเวียร์ที่แพงแสนแพง ทั้งๆ ที่มันเป็นเพียงไข่ปลาหมักเกลือให้เค็มปะแหล่ๆ แค่นั้นเอง หรือสั่งปลาเรนโบว์เทราท์หนึ่งมาสักจาน ก่อนชิมก็ถ่ายรูปส่งไลน์เข้าเฟสบุ๊คไปอวดเพื่อนฝูง ฟิลล์มันต่างกันเยอะนะท่าน ผลผลิตพืชและสัตว์น้ำเมืองหนาวเหล่านี้ นอกจากจะ ช่วยส่งเสริมเศรษฐกิจของชาวเขาชาวดอยไม่ให้หันกลับไปปลูกฝิ่นแล้ว ยังสามารถลดการนำเข้าสินค้าฟุ่มเฟือยจากต่างประเทศอีกด้วย การแก้ปัญหาเรื่องเกี่ยวกับมนุษย์โดยเฉพาะเรื่องของประชาชนคนไทยนี่เป็นเรื่องใหญ่ที่ต้ออาศัยวิสัยทัศน์อันกว้างไกล ข้าราชการทุกคนควรจะยึดแนวทางให้มัน ศึกษาตัวอย่างวิธีการลดพื้นที่ปลูกฝิ่นโดยการพัฒนาอาชีพให้ชาวเขาชาวดอยซึ่งเป็นที่ยอมรับ

นับถือแลแซ่ซ้องสรรเสริญกันไปทั่วโลก สำนึกในพระมหากรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ทรงปกป้องพลกนิกรทุกผู้ทุกคนไม่ว่าจะเป็นชาวเขาหรือชาวเรา ศึกษาเรียนรู้ยุทธศาสตร์ของพระองค์ในการปราบปรามโดยไม่ต้องใช้อาวุธ ยุทธโปกรณ์ ใช้เพียงจอบเสียมและสติปัญญาความรู้เป็นเครื่องมือเท่านั้น อืมม...เรื่อง IUU ก็นำใช้ยุทธศาสตร์ของพระองค์ท่านเป็นแนวทางได้ด้วยเช่นกัน

หลังจากเสร็จสิ้นภารกิจทั้งหมด อิม้หน้าสำราญ และชื่อของฝากญาติมิตรกันทั่วถ้วนดีแล้ว คณะของนักวิชาการประมงบ้านนอกจากปลายสุดของแม่น้ำท่าจีนพื้นที่ป่าชายเลนชายฝั่งทะเลโคลนกันอ่าวไทยรูปตัว ก. ก็ปลีกล้วยแยกจากคณะใหญ่ขึ้นไปกราบพระมหาธาตุพนมเมทนีดลและพระมหาธาตุพนมภูมิสิริ เพื่อเป็นสิริมงคลให้กับชีวิตตนเอง แล้วขึ้นไปยังยอดดอยอินทนนท์ ณ จุดสูงสุดในแดนสยาม อันเป็นต้นกำเนิดสายน้ำเจ้าพระยาที่ไหลลงมาหล่อเลี้ยงประเทศไทย ให้อัฐูปพระเจ้าอินทวิชยานนท์ สูดอากาศเย็นให้เต็มปอด ก่อนเดินทางกลับลงไปเผชิญกับอากาศร้อนขึ้นในป่าชายเลนของเราต่อไป

คณะนักวิชาการประมงป่าชายเลน